

Любен Дилов

Мъдрото момиче

София го видя през новото дантелено перде да се носи бавно по отсрещния тротоар като някакво замрежено привидение. С необикновена гъвкавост и лекота го носеха дългите му крака над разбития плочник и сякаш празнични светлини лумнаха на тясната софийска улица, заприличала тази утрин на тунел от ниско надвисналите есенни облаци. Той се поспираше пред витрините на магазините, кой знае защо оглеждаше сградите чак до стрехите им, четеше навярно и всички надписи. Беше облечен в оня цвят дрехи, които жените назовават с бонбонена сладост и оформени за целувка устни „екрю“, може би защото всяка си имаше собствена представа за него. Но това беше много странно екрю – то излъчваше едно меко екрю-сияние като избледнелия ореол около главите на светците в старите икони. Носеше през рамо от ония радиокасетофончета, с които напоследък се перчеха младежите, но не бе напъхал в ушите си слушалчиците му, предизвикателно изолирайки се от света.

Ако Райна, колежката ѝ от съседното бюро, не бе изтичала уж за кафе, сигурно би извикала: „Леле, колко е готин!“ И би развалила всичко, защото София си пожела той да влезе при нея за някаква справка. Толкова силно го пожела, че скокна иззад бюрото си, отвори вратата, застана в рамката ѝ, а там, вече по-скромничко, усети, че би била щастлива дори ако той само се обърнеше към нея. После се укори и за това си желание – не толкова отдавна бе пожелала така един мъж и се завърза една доста неприятна история.

Отблъсната от грубостта на познатите ѝ младежи, София копнееше за фин и възпитан мъж, който както в приказките да отгатва само с поглед желанията ѝ. Тихомир изглеждаше точно такъв: записа си търсения адрес в красиво чуждестранно бележниче, благодари учтиво, погледна я и отгатна желанието ѝ. Усмивката му стана по детски лъчезарна, когато се представи, добавяйки уمولително плахо:

– А вие как се казвате?

Райна от съседното бюро използва колебанието ѝ, за да я изпревари:

– Справсофка.

Лъчезарието на клиента избледня, сякаш бузките на София бяха му отнели кръвта за себе си, и Райна дообясни:

– Казва се София, Софка, но понеже работим в Софсправка, ние ѝ викаме Справсофка.

Тихомир ѝ подаде ръка с насилено въодушевление:

– Здравейте, Справсофка!

– Освен това тя ни е най-добрата. Всичко знае. Питайте я нещо! –

продължи да се заяжда Райна. Винаги го правеше, когато някой клиент харесваше не нея, а колежката ѝ.

А София наистина знаеше много и не само онова, с което бе длъжна да обслужва клиентите на Софсправка. Изучаваше повечето области на културата ѝ сигурно би спечелила всяко телевизионно състезание, ако стеснителността не ѝ пречеше да се яви. Купищата знания ѝ носеха радост и удовлетворение, но и мъката-копнеж да ги споделя с някого, който би я разбрал и оценил.

С крехко тяло и крехка душица, в своя оскъден любовен опит тя бе попадала все на грубияни, подвеждайки се от мъжката им властност. Изглежда, и самата ѝ крехкост предизвикваше мъжете да бабаитствуват пред нея. Миналата година един популярен столичен артист се отби по същия начин за някаква справка, после започна да идва всеки ден с цветенце в ръка, докато тя седна в колата му. Тръгнаха уж да я изпрати, а той спря в първата глуха улица и веднага се нахвърли върху ѝ. София се възпротиви – повече като рефлекс на изненадата и разочарованието, а той пресипна от театрално-патосната самокритика на страстта си: „Разбирам, мило момиче, за такива като теб трябва луксозен апартамент или поне стая с баня, но откъде да ги взема, откъде?“ И скъса полата ѝ.

Софка сигурно щеше все пак да отстъпи пред известността му, но споменаването на банята ѝ припомни, че скоро не бе отстранявала досадния козметичен дефект на бедрата си – едни грозно завъртяни, бодливи косми, та предпочете също така патосно да избяга. Артистът обаче не я потърси втори път и винаги когато някъде споменеха името му, тя го обявяваше за бездарен. С нейната заплащане не се шиеха често нови поли.

Впрочем това окосмяване на бедрата неведнъж бе я спасявало от лекомислени приключения и допълнително подхранваше мечтателно-романтичния строй на душата ѝ.

С Тихомир отначало потръгна добре; макар и не особено културен, той се оказа забавен и весел, та в няколкото предварителни разходки я накара почти да се влюби в него. В квартирата му обаче стана нещо, което далеч надхвърляше познанията ѝ за живота.

Тръпна за нежност, тя застана наред стаята му в познатото ѝ все лак очакване, но той я прихвана някак особено, вследствие на което тя много неприлично се преметна във въздуха и плюсна по гръб на кревата. А той се хвърли с вълче настървение върху ѝ.

Зашеметена и ужасена от звяра, в който той внезапно бе се преобразил, тя после така и не схвана обяснението му, че заради службата ли,

заради спорта или като любител изучавал карате и джудо. И много се гордееше със своите хватки. Но те навярно му помагаша и да разпалва страстта си, защото следващия път пак си послужи с тях.

София не можа да свикне и на петия път му заяви, че няма повече да идва при него, ако не престане да я премята. Въпреки това обаче се готвеше да иде и шести път, обмисляйки как да отърве своя възлюблен от каратистките комплекси – не можеше един мъж с име Тихомир да бъде такъв звяр, па макар и звяр-любител! Но тъкмо тогава научи в бюрото на Софсправка, където май действително всичко се знаеше, че той премятал и една нейна колежка от другата смяна. Вероятно със същите хватки, което беше особено обидно.

Крехка бе нашата Софка, телом и духом, но умееше така силно да пожелава някои неща, че хубавецът на отсрещния тротоар сигурно се усети блъснат в гърба от нейния поглед. Той сепнато се обърна, изглежда я радостно и пресече платното на улицата със същата лекота и гъвкавост, сякаш наистина не докосваше асфалта.

Софка не си въобрази, че идва заради нея – просто в момента нямаше наблизно други хора, към които да се обърне, но въпреки това го изчака с готовността да му предложи всичките справки, задръстили невинното ѝ мозъче. А щом той застана пред нея, тя направи нещо немислимо за съвременна софийска чиновничка: излезе от рамката на вратата и го покани с безкрайно мил жест на тънката си ръчица:

– Моля, заповядайте!

Гражданинът обаче бе вдигнал поглед към фирмения надпис и запита с мек, но много мъжествен баритон – от такъв баритон на момичета като Софка направо им прималяваше:

– Какво е това тук?

– Справсофка. Пардон! Софсправка – отвърна момичето и се изчерви от глупавата си грешка. – Софийско бюро за различни справки, адреси, телефонни номера, доставяме също цветя и подаръци на определени адреси чрез нашия хоп.

Навярно все по линията на сравненията, които сега ѝ се натрапваха, хопът ѝ спомни онзиденшната неприятна случка. Пристигна един важен-важен господин с новото си пежо, внесе огромен, необикновено красив букет – откъде ли само бе намерил такива цветя? – и властно поръча да го отнесат на дадения адрес. Огледа я и добави настоятелно: За жена ми, за жена ми е! Но с такова подчертаване, което направи твърдението му съмнително, та Софка не се стърпя и му рече с деликатна ирония, че завиждала на съпругата му за тия красиви цветя. Той обаче без

никаква ирония заяви, че ако тя пожелаела, на нея би изпратил веднага двойно по-голям букет. Софка му отвърна, че не желае и това, кой знае защо, го обърка. Ръцете му нервно и някак безпомощно се разшаваха, докато едната се насочи към пердето, зад което, като уловено в мрежа, стоеше новото пежо. Ако искате, може да се поразходим... – рече той. – След работното време. На което Софка пак отвърна, че не иска, защото не обичала тая марка коли. И се захвана да дава справки по телефона, а важният господин бе загубил доста от своето достолепие, когато си излизаше, недоумявайки вероятно как може да не се обича едно такова пежо.

Вътре телефоните трещяха, та се късаха, но в края на краищата тя сега бе заета също с клиент. А клиентът, като че ли поизплашен от телефоните, доста плахо прекрачи прага.

За щастие наскоро бяха обзавели канторката с прилични кресла и табуретки, та Софка не се стесняваше да покани такъв изискан гражданин да седне, после вдигна слушалката на собствения си апарат.

– Алооо, другарке – провикна се в нея един невеж и в граматиката глас. – Къде може човек да си боедише едно кожено палто, черно такова, с гладка кожа?

Справсофка знаеше адреса наизуст, продиктува му го и затвори, без да дочака благодарността, но гласът май не се и канеше да й благодари.

И отправи към клиента си усмивка, чието лъчезарие затъмни сиянието на неговото екран.

– Как е вашето име? – запита той, предпочел да не изпробва новите канапета и табуретки.

Тя дори се развълнува, докато в други случаи такъв неслужебен въпрос сигурно би я разгневил.

– София.

– Да, вече знам. Това е вашият град, но аз питах за вашето лично име.

– Градът е София, аз съм София – поясни тя разликата чрез подчертаване на ударенията.

Странният клиент попомести транзисторчето към гърдите си.

– А вашите имена имат ли някакъв смисъл, значение някакво?

– София се е казвала богинята на мъдростта – поясни с любвеобилно търпение Софка, както обясняваме нещата на симпатичен чужденец, макар според вида си той трябваше да е достатъчно културен, за да знае това.

– О, вие имате богиня на мъдростта? Това е чудесно! Значи вие сте

мъдра? Но да, шом вие работите тук, трябва да сте мъдра.

Думите на чужденеца не прозвучаха като ирония, което още повече я смути. За щастие телефоните пак затрещяха, та ѝ дадоха време да се окопити.

– Ало, адреса на Порфастък! – рече спокоен началнически глас.

– Какъв Порфастък? – стресна се момичето, уловено в незнание.

– Порцелан, фаянс и стъклария бе, девойче.

Тя още по-силно напрегна паметта си.

– Няма такова управление. Или сам уточнете фирмата, или ми се обадете след половин час, да го потърся. – И ядосана, че не можа да даде справката, тя неволно се обърна към стърчащия пред бюрото ѝ клиент с рутинната, винаги изпълнена с мъничко досада любезност: – А вие какво желаете?

– Кой управлява този ваш град?

Въпросът бе не по-малко стряскащ от „порфастъка“ и Софка сигурно щеше да загуби дори служебната си любезност, ако изведнъж не бе открила нещо поразяващо: Чужденецът изобщо не бе ѝ говорил досега. Устните му, красиво изваяни, бяха само се усмихвали в покоряваща мъжка усмивка, без да оформят каквито и да било думи. А баритонът, накарал коленете ѝ да омекнат, май че излизаше от кутията на касетофончето. Номер ли ѝ правеха, гавреха ли се със службата ѝ?

– Да – повтори омайващият баритон и наистина излизаше из касетофончето на гърдите му. – Аз трябва много бързо да говоря с човека, който управлява вашия град. Моля ви, мъдро момиче, къде мога да го намеря?

„Мъдрото момиче“ и тази застинала в очарованието си усмивка я потресоха – тя бе чувала за оперирани от рак в гърлото, които говорили с някакви апарати.

– Вие... вие не можете ли да говорите?

Усмивката стана по-весела, но устата пак не се раздвижи, а касетофончето отвърна:

– Нали разговаряме с вас? Това ли ви изплаши? Нека го наречем преобразувател, правилна ли е думата? То преобразува вашия език на нашия, а моите мисли на вашия. За съжаление нямам време да ви обясня всичко, много бързам. Затова ви моля, мъдро момиче...

Във века на електронните и компютърни чудеса преобразувателят не я изненада, бе чела вече за компютри-преводачи, но потвърдението на догадката ѝ, че хубавият клиент е чужденец, я връхлетя с носталгична болка, а въпросът му я обърка. Боже мой, кой всъщност управляваше

София? Към кого да го упъти? Никога не бе ѝ задаван такъв въпрос – изглежда, хората си знаеха...

Бузките, ѝ чак се подуха от усилието да намери точния отговор, и тя стана два пъти по-мила, когато извика по детски тържествуващо:

– Кметът! Да, кметът!

– А как се отива при него?

– О, знаете ли, тези хора са много заети. Едва ли ще може веднага да ви приеме. Трябва да се запишете при секретарката и тя ще ви съобщи в кой ден. Един мой чичо чака четири месеца и пак не го приеха.

– Но аз нямам никакво време! – драматично извика странният преобразувател, без да наруши мекотата и топлотата на своя глас, което бе не по-малко техническо чудо. – Моля ви, мъдро момиче, обяснете му!

Софка бе набрала вече номера, преди той да завърши молбата си, но дълго не ѝ се обадиха, толкова дълго, че тя се просълзи от безсилието си да помогне. Накрая кабинетът на кмета все пак се отзова с не особено любезен женски глас. Тя се опита да го омилостиви:

– Колежке, от Софсправка се обаждам. Един чужденец е при мен, трябвало бързо да говори с другаря председател.

– Няма го и днес няма да се върне – отвърна безмилостно секретарката, после казаното достигна до съзнанието ѝ, та запита:

– Какъв чужденец? По какъв въпрос го търси? Не може ли някой от заместниците?

Малкото преобразувателче, изглежда, умееше да чува и отдалеч, защото се обади поясняващо:

– Не чужденец, чужда цивилизация!

– Какво? – извикаха и двата женски гласа едновременно.

– Казва, че не бил чужденец, а от чужда цивилизация – препредаде Софка с автоматизма на справочничките, чак след това осъзна какво бе изрекла, донякъде – и какво бе сторила.

– Извинете, кой се обажда?

– Справсофка – самонанесе си тя днес за кой ли път подигравката на колежките ѝ.

Оттатък обаче не усетиха грешката, отвърнаха ѝ с леденото хладнокръвие на опитните секретарки на големите началници:

– Колежке, вие в тая Софсправка май си нямате достатъчно работа, а? Ще се обадя където трябва, да ви погостуват някой ден.

И грубо затвориха. Изплашена, София стисна още по-силно слушалката.

– Кажете ми как да отида там лично – извади я от вцепенението

топлата вълна на чуждестранния баритон.

– Нали чухте, няма го.

– Ще отида при момичето, с което говорихте.

– Ако пак ѝ кажете за чуждата цивилизация... – промълви Софка и едва сега остави слушалката на мястото ѝ, но трябваше веднага да я вдигне, защото телефонът само това бе и чакал. Този път бяха полюбезни:

– Моля ви, адреса на централата на ГДБУМКПД.

Тя прелисти въртележката с адресите. Тия проклетни съкращения, една буква да не довидиш или да разместиш – и грешната справка е готова! Продиктува адреса, затвори, но телефонът отново се затресе истерично заедно със събратята си на двете други бюра. Започваха горещите часове на деня, а Райна кой знае къде и с кого се занасяше в разгара на работното време!

– Моля ви, мъдро момиче! – спокойно надвика апаратчето на чужденеца апаратите на Софсправка и тя ги остави да звънят, откъсна листче от бележника.

– Ще ви напиша адреса, но ако и там кажете това...

– Няма ли да ми повярват?

– Не, разбира се.

– А вие вярвате ли ми?

Софка го огледа боязливо с последните остатъци на своята влюбеност – още ѝ се искаше да му вярва.

– Откъде сте?

– Ето, вижте! – каза апаратчето, а ръката на чужденеца го завъртя към празната стена насреща.

Изведнъж от него лумна сноп лъчи, които обляха цялата стена със слънчева светлина. А пред стената, хем докосваемо близо и материално плътно, хем като далечен общ изглед, се разстла красив парк, сред чиито буйни дървета и храсти тук и там се показваха странни, но също по своему красиви сгради. От тях и по тях като чудновати насекоми безшумно излитаха или кацаха мънички летателни апарати. Гласът на апаратчето се обади сякаш из самия парк.

– Това е нашата пък столица, нашата София.

– Къде е тя? – запита Софка, очарована от видението, но не и съвсем убедена, че това не е кадър от фантастичен видеофилм.

– Мъдро момиче, моето време ще свърши – отвърна преобразувателят и мигом си прибра видението. В бюрото стана още по-здрачно от облачената улица. – Ние сме, правилно ли е да се каже, наблюдатели,

разузнавачи? Само регистрираме световете, които са готови да общуват с нас и заслужават да бъдат посетени. Нямаме право да се задържаме в тях. Но може би ще се върнем пак, ако получим нареждане, или ще дойдат други след нас. Ето ви нашия адрес! Там е написано на каква вълна да ни търсите, ако се интересувате от нас. Довиждане, мъдро момиче, вие сте много мила и хубава!

Ръката на чужденеца постави на бюрото пред нея някаква картичка, но не се протегна за ръкуване – изглежда, не познаваше този земен обичай, – а на Софка страшно бе се приискало да я докосне.

– Останете поне до утре, може би нещо с кмета...

– Вече е късно. След час трябва да излетим – отвърна той и почти панически излезе със своята безтегловна походка.

Докато скочи иззад бюрото си, докато надникне през вратата, той вече бе изчезнал – навярно зад ъгъла на близката пресечка.

Доплака ѝ се. Телефоните на трите празни бюра също плачеха, но тя не посегна към ничия слушалка. Взе картичката, завъртя я между пръстите си. Бе сякаш от крехкия метал за коледните, украшения, с цвѳта на коняк и като през чаша с коняк в глѳбината ѝ грееха няколко миниатюрни звездички, около които се въртяха, блещукайки като самолетни сигнали в нощното земно небе, десетина планетки. Наистина се въртяха, вътре в самата картичка! А заедно с тях се въртяха и някакви непознати ѝ знаци.

Боже, каква визитна картичка! Да ти се прище веднага да литнеш към звездите! Но щеше ли в тоя град да хрумне някога някому, че Софсправка разполага и с адреси на чужди цивилизации? А нима можеше сама да позвъни: Ало, Софсправка се обажда. Искате ли адреса на една чужда цивилизация?... Софсправка даваше адреси само при поискване.

Не ти върви, Софе, не ти върви, и толкоз! – каза си още момичето наред влудяващото трещене на телефоните. Веднѳж истински да си харесаш един мъж и той да се окаже от друга цивилизация! Защо поне не го помоли да дойдат пак, да докладват на своите, че с нас може да се установи дружба и приятелство, че ние сме добри хора! Ето, това трябваше да му кажеш, идиотко такава! – яростно се укори момичето и кой знае защо, не си помисли за грубите или досадни клиенти, а си спомни комплиментата, получен от чуждоземеца. Той я нарече хубава, значи вкусовете им не се различават много-много...

И оглушала от космическия си блян, въздѳхна плачливо: Уф, ще трябва пак да се върви при козметичката, тия проклетни косми! Но ония там не може да нямат някое по-ефикасно средство, такава красива

цивилизация!...

Въздишката ѝ беше съвсем земна и тя отново чу телефоните, машинално вдигна слушалката, машинално изрече:

– Добър ден. Слуша ви Софсправка...

КРАЙ

© 1989 Любен Дилов

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2009

Издание:

Любен Дилов. Ние и другите. Фантастични новели

Издателство „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1990

Редактор: Бистра Сакъова

Художник: Текла Алексиева

Художник-редактор: Веселин Христов

Технически редактор: Ирина Йовчева

Коректори: Жанета Желязкова, Надя Костуркова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/12181>]